

**QORTI TAL-MAGISTRATI
(GHAWDEX) GURISDIZZJONI SUPERJURI**

**MAGISTRAT DR.
PAUL COPPINI**

Seduta tal-21 ta' Ottubru, 2009

Citazzjoni Numru. 13/2004

John u Mary Louise konjuġi Bajada.

VS

Mario u Cynthia konjuġi Camilleri.

Il-Qorti,

Rat iċ-ċitazzjoni li permezz tagħha l-atturi, wara li ppremettew:

Illi l-konvenuti Mario u Cynthia huma l-proprietarji ta' fond fi Triqq Marżiena fil-Munxar, Għawdex, liema fond huwa attigwu għal dak ta' l-atturi John u Mary Louise Bajada;

Illi fl-añħar xhur il-konvenuti bnew ċumnija fuq il-bejt tal-fond tagħhom eżattament fuq il-ñajt diviżorju li jifred il-fond tagħhom minn dak ta' l-atturi;

Illi din iċ-ċumnija saret fuq in-naħa ta' wara tal-fond tal-konvenuti b'tali mod li din giet eżattament faċċata tat-twieqi u aperturi oħra li l-atturi konjuġi Bajada għandhom fuq in-naħa ta' wara tal-fond tagħhom;

Illi bit-tħaddim ta' din iċ-ċumnija ser jiġu kkawżati danni sostanzjali u rrimedjabbli lill-atturi, b'mod partikolari fir-rigward tas-saħħa tagħhom stante illi d-dħaħen u l-irwejjaħ li joħorġu mill-istess ċumnija ser jispiċċaw bil-bitħa, ġnien u kmamar tar-residenza ta' l-atturi bil-konsegwenza illi l-atturi ma jkunux f'pożizzjoni li jgawdu l-proprjeta' tagħhom fuq indikata;

Illi wħud mill-atturi diġa' jbatu minn mara respiratorju u l-istess dħaħen u rwejjaħ li bilfors joħorġu miċ-ċumnija jekk tintuża ser ikomplu jaggravaw is-sitwazzjoni tagħhom;

Illi kien għalhekk illi l-atturi talbu l-ispedizzjoni tal-opportun Mandat ta' Inibizzjoni kontra l-istess konvenut bin-numru 5/2004 fl-ismijiet 'John Bajada vs Mario Camilleri' u bid-digriet tagħha tas-sebġha u għoxrin (27) ta' Jannar tas-sena elfejn u erbgħa (2004) l-istess konvenut ġie inibit minn dina l-Onorabbli Qorti milli hu personalment jew permezz ta' terzi jħaddem iċ-ċumnija li fl-aħħar xhur inbniet fuq il-bejt tal-fond tal-konvenut eżatt mal-ħajt diviżorju li jifred il-fond tal-konvenut minn dak ta' l-atturi fi Triq Marżiena, Munxar, Għawdex;

Illi l-atturi għandhom kull interess illi l-imsemmija inibizzjoni tibqa' fis-seħh u dana sabiex jiġu salvagwardjati s-saħħa tal-familja u l-proprjeta' tagħhom.

Talbu lill-konvenuti jgħidu għaliex m'għandiex din il-Qorti:

1. Tiddikjara illi t-tħaddim taċ-ċumnija tal-konvenuti jirreka dannu lis-saħħa tal-familja u tfixkil fit-gawdija tad-dar residenzjali ta' l-atturi.

2. Konsegwentement tinibixxi lill-konvenuti milli huma personalment jew permezz ta' terzi jħaddmu l-istess ċumnija li tinsab fil-fond tagħhom hawn fuq indikat.

Kopja Informali ta' Sentenza

Bl-ispejjeż, inklużi dawk tal-mandat t'inibizzjoni bin-numru 5/2004 u tal-protest legali ipprezentat fi Frar 2004 u bis-subizzjoni tal-konvenuti li għaliha huma minn issa ngunti.

Rat id-Dikjarazzjoni tal-fatti ta' l-atturi, konfermata bil-gurament ta' John Bajada.

Rat in-nota ta' l-eċċezzjonijiet tal-konvenuti li biha eċċepew illi:

1. In linea preliminary din il-Qorti mhijiex kompetenti sabiex tisma' din il-kawża stante illi din il-Qorti mhijiex il-Qorti kompetenti illi tfares liġijiet ta' sanita' pubblika li apparentement qed jinvokaw l-atturi;

2. Illi in linea ma' l-ewwel eċċezzjoni fuq sollevata l-atturi għandhom jiddikjaraw taht liema Artikolu ta' liema Liġi Ċivili qegħdin jibbażaw u jiġġustifikaw it-talbiet tagħhom;

3. Illi fil-meritu, u mingħajr preġudizzju għas-suespost, iċ-ċumnija imsemmija hija debitament koperta mill-permessi kollha neċessarji skond il-liġi sija tal-MEPA u sija wkoll tal-Awtoritajiet Sanitarji;

4. Illi in oltre t-talbiet attriċi, u dan ukoll mingħajr preġudizzju għall-premess huma infondati fid-dritt u fil-fatt.

Rat id-dikjarazzjoni tal-fatti tal-konvenuti kkonfermata bil-gurament ta' Mario Camilleri.

Rat id-digriet tagħha tal-31 ta' Jannar 2007 fejn innominat lill-Professor Alfred J. Vella bħala perit tekniku f'din il-kawża.

Rat ir-relazzjoni ta' l-istess perit tekniku pprezentata fit-12 ta' Marzu 2008 u minnu kkonfermata fl-istess ġurnata.

Rat id-digriet tagħha tas-7 ta' Mejju 2009 fejn ħalliet il-kawża għal-lum għas-sentenza.

Kopja Informali ta' Sentenza

Rat in-noti ta' l-Osservazzjonijiet rispettivi tal-kontendenti.

Rat l-atti l-oħra kollha tal-kawża, inklużi d-dokumenti u affidavits esebiti u l-verbali tax-xhieda mismugħa.

Ikkunsidrat:

Illi permezz ta' din il-kawża l-atturi qed jitolbu dikjarazzjoni li t-tħaddim ta' ċumnija li l-konvenuti għandhom imwaħħla mal-ħajt diviżorju bejn il-proprjetajiet rispettivi tal-kontendenti qed tirreka dannu għas-saħħa tal-familja tagħhom, u tfixkil fit-tgawdija tad-dar residenzjali tagħhom. Konsegwentement talbu wkoll li l-istess konvenuti jiġu inibiti milli jħaddmu l-istess ċumnija.

In linea preliminari l-konvenuti eċċepew in-nuqqas ta' kompetenza ta' din il-Qorti. Jeñtiegħ għalhekk illi qabel xejn tiġi ttrattata din l-eċċezzjoni, billi f'każ li l-qorti ma tkunx kompetenti, ma tistax tipproċedi fl-investigazzjoni tal-mertu tat-talbiet attriċi.

Permezz tan-nota tagħhom tad-19 ta' Awwissu 2004,¹ l-atturi ndikaw l-artikolu 128(a) u (b) tal-Kap. 10 tal-Liġijiet ta' Malta bħala l-bażi ta' l-azzjoni odjerna tagħhom. Skond dan l-artikolu: "**Ħadd ma jista' -**

(a) jibni ċumnija, forn, jew forġa, ma' ħajt, ukoll jekk dak il-ħajt ikun kollu ta' proprjeta' tiegħu, bejn fondi ta' sidien diversi;

(b) jibni forn, fuglar, jew forġa, jew jagħmel użu minnhom, f'ebda post li minnu, minħabba li ma jkunx hemm ċumnija li tiegħu d-duħħan għal fuq il-bejt ta' dak il-bini, dak id-duħħan jista' jmur fit-triq jew f'dar viċina, jew li juża l-forn, fuglar jew forġa b'mod li jkunu jdejqu jew ta' inkonvenjent lill-ġirien; ...".

Is-subinċiż (a) ta' dan l-artikolu jista' jkun rilevanti għall-każ in eżami, peress li jittratta appuntu mill-bini ta' ċumnija

¹ a fol. 15 tal-process .

mal-ħajt diviżorju, kif attwalment għandna fil-każ tagħna.² Imma l-istess Kodiċi tal-Liġijiet tal-Pulizija, li minnu dan l-artikolu jifforma parti, jistipula fl-artikolu 318 illi l-ksur tad-dispożizzjonijiet ta' dan il-Kodiċi għandhom jitqiesu bħala kontravenzjonijiet. Imbagħad fl-artikolu sussegwenti jingħad speċifikament illi: **"...kull qorti ta' ġudikatura kriminali, għal kull kontravenzjoni msemmija fl-aħħar artikolu qabel dan, tista' tagħti kull waħda mill-pieni stabbiliti fil-Kodiċi Kriminali għall-kontravenzjonijiet..."**. Huwa evidenti għalhekk illi l-Qorti kompetenti biex tiegħu konjizzjoni ta' ksur ta' l-artikolu 128 tal-Kap. 10 hija biss il-qorti ta' ġudikatura kriminali u mhux il-Qorti Ċivili.

Fl-istess nota tagħhom, l-atturi jiċċitaw sentenza tal-Prim'Awla tal-Qorti Ċivili fil-kawża **"Salvatore Grixti et vs Giuseppe Cutajar et."** mogħtija fit-12 ta' Lulju 1946. Huwa minnu illi dik il-kawża wkoll kienet tittratta dwar ċumnija, imma jidher illi dik il-Qorti ħadet konjizzjoni tal-kawża għax l-azzjoni kienet ibbażata fuq l-artiklu 481 tal-Kap. 16 (illum artikolu 444(2) li jipprojbixxi l-bini ta' fuqgħar tal-kċina f'boğħod ta' anqas minn ħmistax-il ċentimetru mill-ħajt diviżorju, u dan peress illi l-ilment f'dik il-kawża kien proprju dwar fuqgħar tal-kċina u ċ-ċmieni tiegħu u l-ħsara li dawn kienu qed jikkagunaw fl-istruttura tal-ħajt diviżorju. Il-Kodiċi Ċivili tagħna mkien ma jikkontempla ċumnija ta' *fireplace* kif għandha fil-każ in eżami, u ma jidherx illi dan l-artikolu jista' jiġi applikat b'analogija, anke minħabba l-fatt illi l-atturi mhumiex jilmentaw minn ħsara strutturali, imma minn danni għas-saħħa fiżika tal-familja tagħhom.

Fin-Nota ta' l-Osservazzjonijiet tagħhom, l-atturi jerggħu jagħmlu aċċenn għall-ksur ta' l-artikolu 128 tal-kap 10, li kif ġia ntqal ma jaqax fil-kompetenza ta' din il-Qorti. Imbagħad jiċċitaw minn diversi *policies* u regolamenti ta' l-Awtorita' Maltija għall-Ambjent u l-Ippjanar, u dak li fil-fehma tagħhom kien in-nuqqas ta' l-istess Awtorita' li tosserva dawn il-*policies* u regolamenti tagħha fl-għoti tal-permess lill-konvenuti biex jibnu l-*fireplace* u ċumnija

² ara ritratti Dokti JB1 - JB6 a fol. 36 - 41 tal-process .

tagħhom. Imma, apparti l-fatt illi ma jidhirx li hawnhekk għandna kawża ta' stħarriġ dwar għemil amministrattiv, kif ġie ripetutament ribadit mill-Qorti ta' l-Appell, " ...L-imsemmi subartikolu 4 tal-artikolu 469A espressament jisvesti l-Qrati ordinarji mill-ġurisdizzjoni mogħtija lilhom bis-subartikolu 1 tal-istess artikolu 469A li jstħarrġu ġudizzjarjament deċiżjonijiet amministrattivi fuq fatti u kunsiderazzjonijiet li jkunu diġa' ġew mistħarrġa u deċiżi minn Bordijiet jew Tribunali jew Qrati li jkunu twaqqfu jew ġew inkarigati ad hoc mill-leġislatur b'xi liġi speċjali biex appuntu jinvestigaw u jiddeċidu kwistjonijiet tekniċi jew legali msemmija fl-istess liġi speċjali." ³

Għaldaqstant din il-Qorti ma tistax tara taħt liema aspekk tal-liġi tista' tieħu konjizzjoni ta' din il-kawża.

Għal dawn il-motivi, tiddeċidi billi, filwaqt illi tilqa' l-ewwel eċċezzjoni preliminari tal-konvenuti, tiddikjara ruħha inkompetenti li tibqa' tieħu konjizzjoni ta' din il-kawża.

L-ispejjeż għandhom jiġu ssopportati mill-atturi.

< Sentenza Finali >

-----TMIEM-----

³ Richard Zammit vs Chairman ta' l-Awtorita' ta' l-Ippjanar : citaz. Nru. 99/1998 deċiża fil-31 ta' Mejju 2002 : ara wkoll : Appell : John Cauchi vs Chairman Awtroita' ta' l-Ippjanar : citaz. nru. 25/1997 deċiża fil-5.10.2001 ; Victor Attard vs Chairman Awtorita' ta' l-Ippjanar : 7.4.03 ; Pietru Pawl Borg et vs l-Awtorita' ta' l-Ippjanar : 8.05.03 u Prim'Awla : Trimeg Ltd. vs l-Awtorita' ta' l-Ippjanar : 28.01.04 .